

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv 2006–2010”

COM(2006) 92 final

(2006/C 318/29)

2006. március 1-jén az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. július 13-án elfogadta. (Előadó: **Grace Attard**.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. szeptember 13–14-én tartott 429. plenáris ülésén (a szeptember 13-i ülésnapon) 175 szavazattal 11 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Következtetések és javaslatok

1.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság politikai szándékát, miszerint a nemek közötti egyenlőség kérdésének központi szerepet szán a 2006–2010-es időszakra vonatkozó ütemtervben. Méltányolja Barroso elnök személyes elkötelezettségét az ütemterv elfogadása iránt, és egyetért annak fontosságával, hogy minden érintett fél vegyen részt a prioritások megvalósításában.

1.2 Az EGSZB

- elismeri, hogy a nők részvételi arányának növeléséhez közös prioritásokra van szükség a foglalkoztatáspolitikák összehangolása terén;
- megállapítja, hogy valamennyi tagállamban a nemzeti kormány, az egyenlőségért küzdő nemzeti szervezetek és a szociális partnerek egyértelmű kötelessége annak biztosítása, hogy az általuk bevezetett fizetési rendszerek ne eredményezzék a férfiak és a nők közötti megkülönböztetésen alapuló bérkülönbségek kialakulását;
- javasolja, hogy a női vállalkozókkal kapcsolatos stratégiák arra irányuljanak, hogy a nők könnyebben hozzáférjenek a bankhitelekhez és a banki szolgáltatásokhoz;
- javasolja, hogy a nemzeti tantervek foglalják magukban a vállalkozói ismeretek oktatását a középfokú oktatás és a felnőttképzés szintjén, különösen a nők körében, és hogy tegyenek intézkedéseket annak érdekében, hogy több nő szerezzon oklevelet a természettudományok/műszaki tudományok terén, hogy megszűnjön a műszaki területeken, például a mérnöki tudományok és az IKT-val kapcsolatos szolgáltatások terén a nők és férfiak foglalkoztatásával kapcsolatban jelenleg meglévő szakadék;
- indítványozza, hogy erősíteni kell a szociális védelem terén a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos stratégiákat és a szegénység elleni küzdelmet annak biztosítása érdekében, hogy az adórendszerek és a szociális biztonsági rendszerek vegyék figyelembe a szegénység által veszélyeztetett nőket, különösen az egyedülálló anyák szükségleteit; olyan konkrét politikai javaslatokra is szükség van, amelyeknek az a célja,

hogy piacképes szakképzettség megszerzésére ösztönözzék az egyedülálló szülőket, és megkönnyítsék az álláshoz jutásukat;

- úgy véli, hogy a nemzeti egészségügyi és hosszú távú gondozási stratégiáknak magukban kell foglalniuk olyan integrált politikákat, amelyek foglalkoznak a nőkre vonatkozó munkahelyi egészségügyi előírásokkal;
- felszólít arra, hogy fokozottan vegyék figyelembe, tanulmányozzák és elemezzék a mások gondozásával kapcsolatos követelmények hatását, valamint a nők fizikai és mentális egészségének ebből következő kimerítő igénybevételét;
- úgy gondolja, hogy a nyílt koordinációs módszert alkalmazni kellene az egészségügyi ellátás terén, és magában kellene foglalnia a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos célkitűzéseket;
- megerősíti a migráció elnöiesedésének jelenségét, és javasolja, hogy a nemek közötti egyenlőséget teljes mértékben érvényesítsék az EU politikájában és intézkedéseiben a migrációs folyamat minden egyes szakaszában;
- elismeri, hogy a gyermekek, valamint az eltartott idősök és a fogyatékosokkal élők gondozásának biztosítása szempontjából fontos az intézkedések kidolgozása, többek között a pontos célok és mutatók meghatározása;
- javasolja, hogy célokat és határidőket tűzzenek ki annak érdekében, hogy minden döntéshozatali formában növekedjen a nők részvételi aránya;
- javasolja a nőkkel szembeni erőszakra vonatkozó európai cselekvési terv kidolgozását;
- felhívja a tagállamokat, hogy hajtsanak végre intézkedések annak biztosítására, hogy a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem áldozatai több jogot és támogatást kapjanak;
- javasolja, hogy dolgozzanak ki páneurópai figyelemfelkeltő intézkedéseket a sértő szexista megnyilvánulásokra és a nők médiában való lealacsonyító ábrázolására vonatkozó zéró toleranciával kapcsolatban;

- megállapítja, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az audiovizuális kereskedelmi hirdetések ne tartalmazzanak faj, nem vagy állampolgárság alapján történő megkülönböztetést, ahogy azt az Európai Bizottság által javasolt, a televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezések összehangolásáról szóló irányelv ⁽¹⁾ ajánlja;
- javasolja, hogy a médiával kapcsolatos képzést biztosító intézményekben a nemek egyenjogúságával foglalkozó modulokat vezessenek be, valamint erőteljes mechanizmusokat, amelyeknek az a célja, hogy a médiaipar valamennyi döntéshozatali szintjén kialakuljon a nemek kiegyensúlyozott részvétele;
- javasolja, hogy az EU az „EU Development Policywomen” keretében megfelelő hozzáféréssel rendelkezzen a főleg a női szervezetek által végrehajtott nemzeti projektek útján továbbított uniós pénzügyi támogatáshoz;
- felszólít arra, hogy az Európai Bizottság Humanitárius Segélyek Hivatalának (ECHO) politikájában kiemelten kezeljék az összeütközések során szexuális erőszak áldozatává vált nőknek nyújtandó segélyt és pénzügyi támogatást;
- úgy véli, hogy a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó szabályozás fejlesztése döntő fontosságú az ütemterv sikere szempontjából; javasolja a szervezett civil társadalommal, különösen a nemzeti szintű női szervezetekkel való párbeszéd és konzultáció mechanizmusainak megerősítését;
- sürgeti az Európai Bizottság Költségvetési Főigazgatóságán belüli, a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó költségvetési munkacsoport létrehozását, valamint, hogy évente készítsék el az EU-költségvetés nemekre gyakorolt hatásának külön vizsgálatát.

2. Indokolás

2.1 Az európai bizottsági közlemény lényegi tartalma

2.1.1 Az EU számottevő haladást ért el a nemek közötti egyenlőség megteremtésében, amelyben az egyenlő bánásmódról szóló jogszabályok, a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének elve, a nők helyzetének erősítését szolgáló különleges intézkedések, a cselekvési programok, a szociális párbeszéd és a civil társadalommal folytatott párbeszéd fontos szerepet játszott. Ugyanakkor az egyenlőtlenségek változatlanul jelen vannak, sőt, tovább mélyülhetnek, mivel a fokozódó globális gazdasági verseny rugalmasabb és mobilabb munkaerőt igényel. Ez a nőket hatványozottan érintheti, hiszen nekik gyakran választani kell a gyermekvállalás vagy a karrier között a rugalmas munkaszerződés-formák vagy a gondozási szolgáltatások hiánya, a nemekhez kötődő rögzült sztereotípiák, vagy a családi kötelezettségek férfiak és nők közötti egyenlőtlen megoszlása miatt.

⁽¹⁾ A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslat (COM (2005) 646 final).

URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0646:FIN:HU:HTML>.

2.1.2 A Bizottság ütemterve a 2006–2010 közötti időszakra a nemek egyenlőségével kapcsolatos uniós intézkedések következő hat prioritási területét vázolja fel:

- a nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlensége;
- a szakmai és a magánélet összeegyeztetése;
- a két nem egyenlő arányú képviselete a döntéshozatalban;
- a szexuális erőszak valamennyi formájának felszámolása;
- a nemekhez kötődő sztereotípiák leküzdése;
- a nemek közötti egyenlőség előmozdítása a kül- és fejlesztési politikákban.

Az ütemterv minden egyes területre vonatkozóan meghatározza az elsődleges célokat és intézkedéseket. Az Európai Bizottság azonban egyedül nem valósíthatja meg e célkitűzéseket, mivel számos olyan terület van, ahol a fellépések súlypontja a tagállamok szintjén található. Ez az ütemterv illusztrálja tehát azt az elkötelezettséget, amellyel az Európai Bizottság támogatja a nők és a férfiak közötti egyenlőségről szóló programot, és szorosabbra fűzi a tagállamokkal és egyéb szereplőkkel fenntartott partnerséget.

2.1.3 Az Európai Bizottság a nemek egyenlőségére vonatkozó szabályozás fejlesztése érdekében számos kulcsfontosságú intézkedést is kidolgoz, és elkötelezi magát az iránt, hogy szorosan nyomon követi az előrehaladást.

2.2 Általános megjegyzések

2.2.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság politikai szándékát, miszerint a nemek közötti egyenlőség kérdésének központi szerepet szán a 2006–2010-es időszakra vonatkozó ütemtervben. Méltányolja Barroso elnök személyes elkötelezettségét az ütemterv elfogadása iránt, és egyetért annak fontosságával, hogy minden érintett fél részt vegyen a prioritások megvalósításában.

2.2.2 A nemek közötti egyenlőség alapvető jog, az Európai Unió és a tagállamok közös értéke, és a növekedéssel, foglalkoztatással és társadalmi kohézióval kapcsolatos uniós célkitűzések megvalósításának nélkülözhetetlen feltétele, amelyek egyúttal a lisszaboni menetrend főbb pilléreit alkotják. Az EGSZB támogatja az ütemtervben foglalt stratégiát, amely a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének és a konkrét intézkedéseknek a kettős megközelítésén alapul.

2.2.3 A nők által többek között a kulcsfontosságú területeken, például az oktatásban és kutatásban elért előrehaladás nem tükröződik teljes mértékben a nők munkaerő-piaci helyzetében. Az EU egyszerűen nem engedheti meg magának, hogy ne használja ki teljesen az emberi tőkében rejlő lehetőségeket. Ugyanakkor az alacsony születési arányt eredményező demográfiai változás és a csökkenő munkaerő olyan kihívásokat jelentenek, amelyek veszélyeztetik az EU politikai és gazdasági szerepét.

2.2.4 Az EGSZB az Európai Bizottság arra vonatkozó célkitűzését is üdvözli, hogy foglalkozzon a szexuális erőszak és szexuális célú emberkereskedelem problémájával és felszámolja azt. Ezek akadályozzák a nemek közötti egyenlőség megteremtését és sértik a nők emberi jogait.

2.2.5 Ezenkívül az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a globális kihívások megoldása, valamint a nők emberi jogainak védelme és az EU valamennyi releváns külső politikájába, intézkedésébe és programjába történő beépítése iránti elkötelezettségét.

2.3 Az I. részzel kapcsolatos részletes megjegyzések: a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó intézkedés kiemelt területei

2.3.1 Az ütemtervben meghatározott kiemelt területekkel kapcsolatos kérdések sikeres megoldásához, valamint annak biztosítására, hogy a nemek egyenlőségének elve világosan megjelenjen valamennyi politikában az EU megfelelő szintjén és nemzeti szinten is integrált stratégiákra van szükség. A nemek egyenlőségének nemzeti szinten történő általános érvényesítésének biztosításához szükség van az EU mechanizmusainak megerősítésére és forrásainak bővítésére, ahogy azt a Tanács 2006. tavaszi ülésén elfogadott, a nemek egyenlőségének kérdésével foglalkozó paktum megállapítja.

2.3.2 Az ütemterv tényleges nyomon követését a tagállamokkal együttműködve kell végrehajtani. Jóllehet az előrelépés nyomon követésére szolgáló mutatók már rendelkezésre állnak, fontos beszerezni EU-szintű összehasonlítható adatokat is.

2.3.3 A nők és a férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megvalósítása

2.3.3.1 A lisszaboni foglalkoztatási célok elérése

2.3.3.1.1 A lisszaboni foglalkoztatási célok a nőkre vonatkozóan 60%-os foglalkoztatási arány elérését írják elő 2010-re. A tagállamok által a lisszaboni stratégiával, a növekedésre és munkahelyteremtésre vonatkozó programmal kapcsolatban vállalt kötelezettségek, valamint a foglalkoztatás terén meglévő, a nemek egyenlőségére vonatkozó kötelező erejű EU-szabályok ellenére továbbra is komoly szakadékok vannak a nemek között. A nők foglalkoztatási aránya alacsonyabb (55,7%, míg a férfiaké 70%), és ez még sokkal alacsonyabb (31,7%) az idősebb, 55 és 64 év közötti nők esetében. A munkanélküliség aránya is magasabb a nők körében, mint a férfiaké (9,7% szemben a férfiak 7,8%-ával). A munkahelyteremtésre és növekedésre vonatkozó lisszaboni stratégia nemekkel kapcsolatos dimenzióját meg kell erősíteni.

2.3.3.1.2 Az Európai Bizottság az egyenlő bánásmódra vonatkozó jogszabályok betartására, az új strukturális alapok hatékony felhasználására, valamint arra helyezi a hangsúlyt, hogy az adó- és a juttatási rendszerhez kapcsolódó jogoknak az

egyéni sajátosságokhoz való igazítása révén a munka kifizetődővé váljon. Az EGSZB üdvözli A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének létrehozását, amely hatékony működéséhez azonban megfelelő humán erőforrásokra és pénzügyi források szükségesek⁽²⁾.

2.3.3.1.3 Az EGSZB elismeri, hogy a foglalkoztatáspolitikák összehangolása terén közös prioritásokra van szükség a nők részvételi arányának növelése érdekében. A nemzeti reformprogramok vizsgálata során az Európai Bizottságnak biztosítania kell, hogy a nemek közötti szakadék problémáját kiemelten kezeljék és megtegyék a szükséges intézkedést.

2.3.3.1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy valamennyi tagállamban a nemzeti kormány, az egyenlőségért küzdő nemzeti szervezetek és a szociális partnerek egyértelmű kötelessége annak biztosítása, hogy az általuk bevezetett fizetési rendszerek ne eredményezzék a férfiak és a nők közötti megkülönböztetésen alapuló bérkülönbségek kialakulását;

2.3.3.1.5 Az EGSZB-t aggasztja, hogy bizonyos új munkaszervezeti formák a munkavállalók kizsákmányolásához vezethetnek, valamint olyan bizonytalan álláshelyek kialakulásához, amelyeket gyakran nők töltenek be, és szilárd meggyőződése, hogy a rugalmasságnak és a biztonságának kiegyensúlyozott viszonyban kell lenniük egymással.

Az EGSZB úgy véli, hogy a fogyatékkal élő nők foglalkoztatását akadályozó tényezőkkel kapcsolatos, nemek szerinti, megbízható és összehasonlítható adatok rendkívül fontosak a munkaerőpiaci integrációjuk szempontjából.

2.3.3.2 A férfi és női bérek közötti különbségek felszámolása

2.3.3.2.1 Az egyenlő díjazásra vonatkozó EU-jogszabályok ellenére a nők az EU-ban átlagosan 15%-kal keresnek kevesebbet, mint a férfiak⁽³⁾, és ez a szakadék sokkal lassabb ütemben csökken a nemek foglalkoztatása terén meglévőnél. Ez a szakadék a nőkkel szembeni közvetlen és közvetett megkülönböztetés, valamint a strukturális egyenlőtlenségek – például ágazati, foglalkozási és munkarenddel kapcsolatos szegregáció, a szakmai előmenetel megszakítása gyermekgondozás vagy más családtag gondozása miatt, az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés, részrehajló értékelés és fizetési rendszerek, valamint sztereotípiák – következtében marad továbbra is fenn. A technikai, humán és pénzügyi erőforrások nem feltétlenül állnak rendelkezésre valamennyi tagállamban.

2.3.3.2.2 Az Európai Bizottságnak a férfi- és női bérek közötti különbségekről és a szociális partnerek bevonásáról szóló, rövidesen elkészülő közleményében biztosítania kell, hogy az egyenlőségi jogokra vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések egységesebbek legyenek, valamint hogy könnyen hozzá lehessen férni a jogorvoslati lehetőségekhez.

⁽²⁾ Az EGSZB 2005.9.28-i véleménye „A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének létrehozásáról”, előadó: Dana Štechová (HL C 24., 2006.1.31., 29–33. o.).

URL: http://eescopinions.esc.eu.int/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc204/en/ces1066-2005_ac_en.doc

⁽³⁾ Még meglévő szakadék.

2.3.3.3 Női vállalkozók

2.3.3.3.1 Az EU-ban átlagosan a vállalkozók 30%-a nő. A vállalkozás elindításakor, valamint a finanszírozáshoz és a képzéshez való hozzáférés tekintetében gyakorta nagyobb nehézségekkel szembesülnek, mint a férfiak. Folytatni kell az EU vállalkozásokra vonatkozó cselekvési tervét, és annak még inkább érzékenynek kell lennie a nemek egyenlősége iránt. A vállalkozói szellem ösztönzése, az információs és kezdeti támogatás szükséges az új gazdasági társaságok létrehozásának és fejlesztésének különböző módszerekkel, többek között az induló vállalkozások finanszírozáshoz való könnyebb hozzáférése révén történő elősegítése érdekében. A stratégiáknak a nők bankhitelekhez és banki szolgáltatásokhoz való hozzáférést kell javítaniuk. Ezenkívül a női vállalkozók számára lehetővé kell tenni, hogy hálózaton keresztül kapcsolatba lépjenek pénzügyi intézményekkel annak érdekében, hogy személyre szabott támogatási csomagot alakítsanak ki, különös tekintettel a mikrofinanszírozásra.

2.3.3.3.2 A nemzeti tanterveknek magukban kell foglalniuk a vállalkozói ismeretek oktatását a középfokú oktatás és a felnőttképzés szintjén, különösen a nők körében, annak ösztönzése érdekében, hogy ezen a területen a nők is részt vegyenek az innovatív ötletek létrehozásában. Nem minden nő akar azonban önálló vállalkozó lenni. A nemzeti tanterveknek ezért tájékoztatniuk kell a tanulókat a foglalkoztatással kapcsolatos jogaikról is, és arra kell ösztönözniük őket, hogy a „nem hagyományos” ágazatokban vállaljanak munkát.

2.3.3.3.3 A női vállalkozókra vonatkozó egyedi, de integrált politika elsősorban arra szolgálna, hogy megszűnjön a műszaki területeken, például a mérnöki tudományok és az IKT-val kapcsolatos szolgáltatások, valamint a szakképzettséget igénylő munkakörök terén a nők és férfiak foglalkoztatásával kapcsolatban jelenleg meglévő szakadék.

2.3.3.4 A nemek egyenlősége a szociális védelem terén és a szegénység elleni küzdelem

2.3.3.4.1 A szociális védelmi rendszereknek minden akadályozó tényezőt meg kellene szüntetnie annak érdekében, hogy a nők és a férfiak beléphessenek a munkaerőpiacra, és ott megmaradjanak, ezáltal lehetővé téve számukra, hogy önálló nyugdíjogosultságot szerezzenek. A nőknek rendelkezniük kell nyugdíjogosultsággal, és a nők jogosultságának garantálása céljából alternatív modelleket kell találni. A nők esetében még mindig valószínűbb, hogy szakmai karrierjük rövidebb és megszakított, és ezért kevesebb joggal rendelkeznek, mint a férfiak. Ez növeli a szegénység kockázatát, különösen az egyedülálló szülők, az idősebb nők vagy a családi vállalkozásokban, például a mezőgazdaság és halászat terén, valamint a kiskereskedelemben és a feldolgozó ágazatokban dolgozó nők esetében. A tagállamoknak a migráns nők kizsákmányolással szembeni védelmét is biztosítaniuk kell ezekben az ágazatokban.

2.3.3.4.2 Erősíteni kell a stratégiákat annak biztosítása érdekében, hogy a szegénység által veszélyeztetett nők – attól függetlenül, hogy részesei-e a munkaerőpiacnak vagy sem – piacképes szakképzettséget szerezzenek, amely a jövőben garantálni fogja anyagi függetlenségüket (*).

(*) Az EGSZB 2005.9.29-i véleménye „A nőket érintő szegénység Európában”, előadó: Brenda King (HL C 24., 2006.1.31., 95–101. o.).

URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/hu/oj/2006/c_024/c_02420060131hu00950101.pdf.

2.3.3.4.3 Az EGSZB javasolja, hogy a szociális védelem terén a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos stratégiákat és a szegénység elleni küzdelmet erősítsék annak biztosítása érdekében, hogy az adórendszerek és a szociális biztonsági rendszerek vegyék figyelembe a szegénység által veszélyeztetett nők, különösen az egyedülálló anyák szükségleteit. Olyan konkrét politikai javaslatokra is szükség van, amelyeknek az a célja, hogy piacképes szakképzetség megszerzésére ösztönözzék az egyedülálló szülőket, és megkönnyítsék az álláshoz jutásukat. Különösen annak felülvizsgálatára van szükség, helyes-e, hogy a munkanélküli ellátások és az eltartottak után járó kiegészítő juttatások összege, illetve a nemzeti minimálbér között jelenleg csekély a különbség. Ez egyes tagállamokban érezhető problémákat okoz.

2.3.3.4.4 A gyakorlatban a munka vonzerejének növelése nem korlátozódhat kizárólag a javadalmaszra, hanem más, nem fiskális jellegű ösztönzőkre is ki kell terjednie, például a rugalmas munkavégzésre és az alacsonyan képzett munkavállalók számára biztosítandó képzési lehetőségekre. A szegénység által veszélyeztetett, két- vagy több gyermekes családok számára – függetlenül attól, hogy egy vagy két szülő van a családban – megfelelően támogatott gyermekgondozási lehetőségeket kell biztosítani.

2.3.3.4.5 A szegénység veszélyének leginkább az egyszülős háztartások (az EU-átlag 35%-a) vannak kitéve, amelyek 85%-ában a nők töltik be a családfői szerepet. A 65 év feletti nők esetében szintén nagymértékű a szegénység kockázata. Az alacsonyan képzett nőket az a veszély fenyegeti, hogy a nyugdíjkorhatár elérése előtt elküldik őket a munkahelyükről.

2.3.3.5 A nemek társadalmi dimenziójának elismerése az egészségügy terén

2.3.3.5.1 A nők és a férfiak az egészségüket befolyásoló jellegzetes egészségügyi kockázatokkal, betegségekkel, problémákkal és gyakorlatokkal találják szemben magukat. Ezek közé tartoznak például a környezeti problémák, például a REACH-javaslatban tárgyalt vegyi anyagok, valamint a gyakran szoptatás útján továbbadott peszticidek problémája. A jelenlegi orvosi kutatások, valamint az egészségügyi és biztonsági előírások inkább a többségében férfiak által betöltött álláshelyekre vonatkoznak. E téren a nők szemszögéből is ismereteket kell szerezni és további kutatásokat kell folytatni, valamint statisztikai adatokat kell gyűjteni és mutatókat kell kidolgozni.

2.3.3.5.2 A nők munkahelyi egészségvédelmének és biztonságának azon területeken történő javítására irányuló intézkedés keretében, ahol a nők vannak többségben, a nemzeti egészségügyi és hosszú távú gondozási stratégiáknak integrált politikákat kell magukban foglalniuk, amelyek a női gazdálkodók munkahelyi egészségügyi előírásaival, és általában a gazdálkodó családok női tagjainak egészségével, valamint az ipari ágazatban jellemző ismétlődő jellegű terheléssel foglalkoznak. Ennek tartalmaznia kell az önérvényesítés képességének fejlesztésére irányuló tájékoztatást és oktatást is.

2.3.3.5.3 Továbbá az EGSZB felszólít arra, hogy fokozottan vegyék figyelembe, tanulmányozzák és elemezzék a mások gondozásával kapcsolatos követelmények hatását és a nők fizikai és mentális egészségének ebből következő kimerítő igénybevételét.

2.3.3.5.4 Az EGSZB egyetért az EU nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos célkitűzéseivel, és úgy gondolja, hogy a nyílt koordinációs módszert alkalmazni kellene az egészségügyi ellátás terén, és magában kellene foglalnia a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos célkitűzéseket, továbbá a megelőzési programok megerősítését is. Ezenkívül szükség van a nemek egyenlősége iránt érzékeny kezdeményezések fokozására, amelyek a nemi úton terjedő betegségekkel (többek között HIV/AIDS), valamint a szexuális és reprodukív egészségügyi problémákkal foglalkoznak.

2.3.3.6 A többszörös – különösen a bevándorló vagy etnikai kisebbséghez tartozó nőkkel szembeni – megkülönböztetés elleni küzdelem

2.3.3.6.1 A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó nők gyakran rosszabb helyzetben vannak, mint férfitársaik. Sokszor többszörös megkülönböztetésnek vannak kitéve. Ahhoz, hogy munkaerejük teljes kihasználása, valamint az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférésük javítása érdekében biztosítani lehessen a nők jogait és polgári részvételét, a migráció és az integrációs politikák terén szükség van a nemek közötti egyenlőség előmozdítására.

2.3.3.6.2 Az EGSZB fájjalja, hogy az Európai Tanács által elfogadott, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben 2005–2010-ben megvalósítandó hágai célkitűzések nem foglalkoznak a migráns nők sajátos helyzetével. Megerősíti a migráció elnöiesedésének jelenségét, és javasolja, hogy a nemek közötti egyenlőséget teljes mértékben érvényesítsék az EU politikájában és intézkedéseiben a migrációs folyamat minden egyes szakaszában, különösen a befogadás és a befogadó társadalomba való beilleszkedés szakaszában.

2.3.3.6.3 A menedékjoggal kapcsolatos meglévő eszközök – különösen az ideiglenes védelem és a fogadási feltételekre vonatkozó minimumszabályok – átültetése és végrehajtása összhangban van az emberi jogokról szóló nemzetközi egyezményekből és az 1951. évi Genfi Egyezményből eredő kötelezettségekkel. Ezenkívül a menekültpolitikákban meg kell jelennie azon nők szexuális jellegű zaklatása problémájának, akik emiatt menekülnek el hazájukból.

2.3.3.7 Az e területen az Európai Bizottság által meghatározott kulcsfontosságú intézkedések

2.3.3.7.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által meghatározott kulcsfontosságú intézkedéseket, különösen azokat, amelyek hangsúlyt helyeznek a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének nyomon követésére és megerősítésére. Egyetért a – többek között – a nyugdíjakat, a társadalmi integrációt, az egészségügyi és hosszú távú ellátást magában foglaló nyílt koordinációs módszer ésszerűsítésére irányuló kezdeményezésekkel. A súlyt e téren a férfiak és a nők közötti egyenlőség támogatására kell helyezni ⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ Lásd az EGSZB 2006. április 20-i „Stratégia a szociális védelem nyílt koordinációjához” című véleményének (előadó: Jan Olsson, CESE 596/2006) 5.2.2. pontját.
URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&seite=C&textfield=185&Submit=Search>

2.3.4 A szakmai, magán- és családi élet összeegyeztethetőségének javítása

2.3.4.1 Az EGSZB elismeri annak jelentőségét, hogy intézkedéseket dolgozzanak ki – többek között pontos célokat és mutatókat határozzanak meg – annak érdekében, hogy a születéstől a tanköteles korig gyermekgondozási lehetőségeket, valamint más eltartott személyek számára megfizethető és hozzáférhető gondozási szolgáltatásokat biztosítsanak, mivel ez közvetlen hatást gyakorol a nők fizetett munkában való részvételére. Ezenkívül a gyerekek iskolás éve alatt a szülők munkaidejéhez igazodó, az órák befejezése utáni szolgáltatásokat kell bevezetni.

2.3.4.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy fontos egyensúlyt kialakítani a magán- és a szakmai élet között, és elismeri, hogy a rugalmas munkaszervezés-formák előnyeit még nem használják ki olyan széles körben, mint ahogy kellene. Az EGSZB-t aggasztja, hogy bizonyos, új munkaszervezési formák a munkavállalók kizsákmányolásához vezethetnek, valamint olyan bizonytalan álláshelyek kialakulásához, amelyeket gyakran nők töltenek be, és szilárd meggyőződése, hogy a rugalmasságnak és a biztonságnak kiegyensúlyozott viszonyban kell lenniük egymással.

2.3.4.3 Az EU elismerte, hogy a nők és a férfiak számára egyaránt fontos a magánélet és a hivatás egyensúlyának megteremtése ⁽⁹⁾. A férfiak és a nők közötti egyenlő teherelosztás megvalósítása érdekében az otthonokban meg kell változtatni a családi és gondozási feladatok nemek szerinti elosztását. A férfiaknak nagyobb szerepet kell vállalniuk a háztartásban. Továbbá a munkaidőről szóló irányelv felülvizsgálatával kapcsolatban folytatott jelenlegi tárgyalások keretében olyan munkaidő-beosztásokat kell meghatározni, amelyek társadalmi szempontból összeegyeztethetők a családi kötelezettségekkel.

Az EGSZB elismeri, hogy a gyermekek, valamint az eltartott idősök és a fogyatékosokkal élők gondozásának biztosítása szempontjából fontos az intézkedések kidolgozása, többek között a pontos célok és mutatók meghatározása.

2.3.5 A férfiak és a nők egyenlő arányú képviselőinek elősegítése a döntéshozatalban

2.3.5.1 Azt a problémát, hogy a nők alulreprezentáltak a politikában, a gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány és a technológia terén, még nem sikerült eredményesen megoldani. Az Európai Bizottság által javasolt kulcsfontosságú intézkedéseknek az a célja, hogy orvosolják ezt az antidemokratikus helyzetet. A tagállamok részéről azonban egyelőre nagyon csekély elkötelezettség tapasztalható a szükséges intézkedések megtétele iránt. A szegregáció mind az állami, mind a magán-szektorban megfigyelhető. A nők az állami és a magán-szektorban is alulreprezentáltak a legfelső szinten és a döntéshozatali posztokon.

⁽⁹⁾ A Tanács és a munkaügyi és szociális miniszterek 2000. június 29-i állásfoglalása a nőknek és férfiaknak a családi és szakmai életben való kiegyensúlyozott részvételéről (2000/C 218/02).
URL: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/c_218/c_21820000731en00050007.pdf

2.3.5.2 Ezért az EGSZB a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elérésére vonatkozóan célok és határidők bevezetését javasolja a nők minden döntéshozatali formában való részvételi arányának növelése érdekében, mivel úgy véli, hogy ezek révén ténylegesen növelhető lenne a nők részvételi aránya a politikai vezetésben, a gazdasági döntéshozatalban, a tudomány és a technológia terén.

2.3.5.3 Ezenkívül az európai intézményeknek az Európai Közösségek tisztviselőinek 2004. 05. 01-jei személyzeti szabályzata 1. d) (77) (96) cikkével összhangban minden olyan szinten határozott intézkedéseket kell végrehajtaniuk, ahol a nők alul-reprezentáltak a döntéshozatalban (?). Az ilyen határozott intézkedések eredményét rendszeresen nyomon kell követni és közzé kell tenni.

2.3.6 A szexuális erőszak és szexuális célú emberkereskedelem valamennyi formájának felszámolása

2.3.6.1 Az Európai Bizottság elkötelezett az erőszak minden formája elleni küzdelem iránt. A szexuális erőszaknak leginkább a nők válnak áldozatául. Az EGSZB mostanában foglalkozott ezzel a problémával a nőkkel szembeni családon belüli erőszakra szóló saját kezdeményezésű véleményében (?). A nőkkel szemben elkövetett családon belüli erőszak akadályozza a társadalmi integrációjukat, különösen a munkaerő-piaci részvételüket, aminek marginalizáció, szegénység, valamint pénzügyi és anyagi függőség a következménye. A nőkkel szembeni erőszakra vonatkozóan európai cselekvési tervet kell kidolgozni.

2.3.6.2 Az emberkereskedelem problémája önmagában nem oldható meg. Ez a szervezett bűnözés szerves részét képezi, és valamennyi tagállamnak együtt kell működnie egy egységesebb biztonságpolitika és egy közös jogi keret kialakítása érdekében, hogy ezen a területen eredményesen lehessen fellépni. A hágai program (?) és az Egyesült Nemzetek nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezménye (10) meghatározza az EU e területtel kapcsolatos célkitűzéseit. Az EGSZB véleményt fogadott el, amely hangsúlyozza az olyan tényleges biztonság fontosságát, amely egy szabad és nyílt társadalomban a jogrend szerinti igazságosság keretében biztosít védelmet a polgárok számára (11).

(?) Ld.: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/personnel_administration/statut/tocen100.pdf.

(8) Az EGSZB 2006.3.16-i véleménye: „Családon belüli erőszak a nőkkel szemben”. Előadó: Renate Heinisch (a Hivatalos Lapban még nem jelent meg).

URL: http://eescopinions.esc.eu.int/EESCopinionDocument.aspx?identifier=ces\soc\soc218\ces416-2006_ac.doc&language=HU.

(9) Ld. http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/index_en.htm.

(10) Ld. http://www.unodc.org/unodc/crime_cicp_convention.html.

(11) Az EGSZB 2005.12.15-i véleménye: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: A hágai program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, a biztonság és a jog területén való megújulásért”. Előadó: Luis Miguel Pariza Castaños (HL C 65., 2006.3.17., 120–130. o.).

URL: http://eescopinions.esc.eu.int/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc209/en/ces1504-2005_ac_en.doc.

2.3.6.3 Az emberkereskedelem áldozatává vált nők akarata ellenére nem utasíthatók ki, mivel ha visszatérésre kényszerítik őket, a saját hazájukban az emberkereskedők miatt veszélyben lehetnek. Ehelyett inkább biztosítani kell számukra a tartózkodási jogot abban az országban, ahová vitték őket, valamint az ilyen jog esetleges megsértésével szemben kellő biztosítékokat kell bevezetni.

2.3.6.4 Az EGSZB felhívja a tagállamokat, hogy hajtsanak végre intézkedéseket annak biztosítására, hogy a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem női áldozatai több jogot és támogatást kapjanak. Főleg a kliensekre irányuló figyelemfelkeltő kampány formájában lépéseket kell tenni a szexuális szolgáltatások iránti egyre növekvő igény csökkentésére. Ennek egy tágabb oktatási kezdeményezés részét kell képeznie, amely az emberek alternatív munkakörökhez és finanszírozáshoz való hozzáféréseinek kiterjesztésére irányul.

2.3.6.5 A tagállamoknak figyelniük kell a szexuális szolgáltatások megvásárlásának kriminalizálására, de legalább a szexkereskedelem, illetve emberkereskedelem áldozatává vált, vagy abban egyéb okból nem önként részt vevő szereplőinek fokozottabb védelmére.

2.3.7 A nemekhez kötődő sztereotípiák leküzdése a társadalomban

2.3.7.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a média kulcsszerepet játszik a viselkedési módok és a magatartás formálásában. A nemekhez kötődő sztereotípiáknak az oktatásban, a munkaerőpiacon és a médiában való leküzdését magukban foglaló, javasolt intézkedések ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak és iránymutatást adnak a tagállamok számára.

2.3.7.2 Elismerve, hogy a nők még mindig nem férnek hozzá kellőképpen a médiához, főleg a média döntéshozatali pozícióihoz, az EGSZB egyetért abban, hogy politikákat kell kialakítani a nemek közötti egyenlőség médiában való megvalósításával kapcsolatban. Ezért az EGSZB a következőket javasolja:

(a) Páneurópai figyelemfelkeltő intézkedések kidolgozása a sértő szexista megnyilvánulásokra és a nők médiában való lealacsonyító ábrázolására vonatkozó zero toleranciával kapcsolatban.

(b) Ahogy azt az Európai Bizottság által javasolt, a televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezések összehangolásáról szóló irányelv javasolja, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az audiovizuális kereskedelmi hirdetések ne tartalmazzanak faj, nem vagy állampolgárság alapján történő megkülönböztetést (12).

(c) A médiával kapcsolatos képzést biztosító intézményekben a nemek egyenjogúságával foglalkozó modulok bevezetésének ösztönzése, valamint olyan erőteljes mechanizmusok kidolgozása, amelyeknek az a célja, hogy a médiaipar valamennyi döntéshozatali szintjén kialakuljon a nemek kiegyensúlyozott részvétele.

(12) COM (2005) 646 final. Ld. 2. lábjegyzet.

(d) Olyan közcélú műsorszolgáltatás kialakítása, amely független tömegtájékoztató eszközként működik, az emberi jogok és a nemek közötti egyenlőség védelmére irányuló közszolgálati feladatot látva el.

2.3.7.3 Az EGSZB egyetért azzal a javasolt intézkedéssel, amely az Európai Bizottság demokrácia, párbeszéd és vita érdekében kidolgozott terve ⁽¹³⁾ („D-terv”) segítségével a figyelemfelkeltésre irányul, továbbá egyetért az Európai Bizottság tagállamokban működő képviselői által szervezett, ezzel kapcsolatos tevékenységekkel.

2.3.8 A nemek közötti egyenlőség előmozdítása az EU-n kívül

2.3.8.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság a nők jogainak nemzetközi szintű előmozdításával kapcsolatos szerepét.

2.3.8.2 Az EU kül- és fejlesztési politikájának figyelembe kell vennie azt a tényt, hogy a nők döntő szerepet játszanak a szegénység felszámolásában, és hogy önérvényesítési képességük gazdasági, oktatási, politikai és szexuális szempontú fejlesztése nem csupán rájuk hat ki, hanem a családjukra és a közösségre is.

2.3.8.3 Az EU-nak ezenkívül garantálnia kell a nők igényeinek és kilátásainak általános figyelembevételét és nyomon követését nemzeti és EU-szinten egyaránt, valamint biztosítania kell, hogy a nők az EU fejlesztésségi-politikájának keretében megfelelő hozzáféréssel rendelkezzenek a pénzügyi támogatáshoz.

2.3.8.4 Olyan helyzetekben, amikor válság esetén közbe kell avatkozni, az 1325. sz. ENSZ-határozattal ⁽¹⁴⁾ és a nők békés konfliktusrendezésben való részvételéről szóló 2000. novemberi ENSZ-határozattal összhangban az európai biztonsági és védelmi politikában (EBVP) érvényesíteni kell a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó szemléletet.

2.3.8.5 Az Európai Bizottság Humanitárius Segélyek Hivatalának (ECHO) politikájában kiemelten kell kezelni az összeütközések során szexuális erőszak áldozatává vált nőknek nyújtandó segítyt és pénzügyi támogatást, valamint a fegyveres összeütközéseket követően a nemzetközi jog mechanizmusain keresztül jogorvoslatra kell törekedni.

Brüsszel, 2006. szeptember 13.

2.4 II. rész: a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó szabályozás fejlesztése

2.4.1 A nemek közötti egyenlőség csak akkor valósítható meg, ha ezzel kapcsolatban a legfelső politikai szinten egyértelmű elkötelezettség alakul ki. Az Európai Bizottság a saját alkalmazottai körében elősegíti a nemek közötti egyenlőség megvalósulását ⁽¹⁵⁾, és több, a nemek egyenlőségével kapcsolatos kérdéssel foglalkozó szervezetet támogat, amelyek jelentős előrehaladást értek el. Az ütemtervben meghatározott kulcsfontosságú területeken azonban még jelentős előrelépést kell tenni, és ehhez minden szinten megfelelőbb szabályozásra van szükség: az EU intézményeiben, a tagállamokban, a parlamentekben, a szociális partnerek és a civil társadalom szintjén. Nemzeti szinten elengedhetetlen a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó miniszterek támogatásának megszerzése.

2.4.2 Az EGSZB javasolja a nemek közötti egyenlőség megvalósulásának előmozdítására irányuló, az Európai Bizottság szintjén meglévő struktúráknak a fokozottabb egységesség és fejlettebb hálózatrendszerek révén történő megerősítését, valamint a szervezett civil társadalommal való párbeszéd és konzultáció mechanizmusainak megerősítését. Nagyobb elismerést és támogatást kell biztosítani a nemzeti szintű női szervezetek számára, valamint a részvételi demokrácia elve alapján fokozott együttműködésre van szükség.

2.4.3 Az EGSZB támogatja továbbá a nemek közötti egyenlőség kötelező érvényesítését, valamint a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos problémák tudatosítására irányuló képzést az EU intézményi rendszerében.

2.4.4 Ezenkívül az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság Költségvetési Főigazgatóságán belül jöjjön létre a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos költségvetési kérdésekkel foglalkozó munkacsoport, valamint hogy évente készítsék el az EU-költségvetés nemekre gyakorolt hatásának külön vizsgálatát.

2.4.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a végrehajtás nyomon követése döntő fontosságú annak biztosításához, hogy az ütemtervben meghatározott célkitűzések megvalósuljanak. A 2008-ban elvégzendő időközi felülvizsgálat arra is szolgál, hogy továbbfejlesszék a megfelelő intézkedéseket, illetve szükség esetén a politikai területeken addig meghatározottaktól eltérő intézkedéseket dolgozzanak ki, amelyek 2010-et és az ütemterv végrehajtásának ellenőrzését készítik elő.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹³⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A Bizottság hozzájárulása az elméleti útkeresési szakasz munkájához, és azon túl: D-terv a Demokrácia, Dialógus és Diskusszió érdekében (COM (2005) 494 final).

URL: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0494en01.pdf.

⁽¹⁴⁾ Ld.: <http://www.peacewomen.org/un/sc/1325.html> (2000. október 31-én fogadták el).

⁽¹⁵⁾ A közlemény III. melléklete.